

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2694

Vragen van het lid **Erdmans** (JA21) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het nieuwe Zweedse asiel- en terugkeerbeleid* (ingezonden 3 mei 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van der Burg** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 24 mei 2023).

Vraag 1 en 2

Bent u ermee bekend dat de nieuwe rechtse regering in Zweden voornemens is het uitzetbeleid voor uitgeprocedeerde asielzoekers fors aan te scherpen, met naar verwachting alleen al dit jaar 50% meer uitzettingen als resultaat? Bent u ermee bekend dat hiertoe de capaciteit van de vreemdelingenbewaring fors wordt opgeschroefd, onder andere door opschaling van het aantal plekken in bestaande centra en het realiseren van een nieuw grootschalig complex, en dat de bewaking en veiligheidsmaatregelen in en rond dergelijke complexen worden geïntensiveerd?¹

Antwoord 1 en 2

Ik ben ermee bekend dat in het Zweedse regeerakkoord (voornemens tot) maatregelen zijn opgenomen die tot doel hebben vertrek van niet-rechtmatig in Zweden verblijvende personen te bevorderen. Dit betreffen onder meer maatregelen in het kader van toezicht alsmede de uitbreiding van de capaciteit voor vreemdelingendetentie. De verwachting van een toename van het aantal uitzettingen met 50% kan ik op basis van de mij beschikbare informatie niet bevestigen.

Vraag 3

Deelt u de mening dat de Zweden hiermee een goede stap zetten in het ontmoedigen van kansarme asielaanvragen en het tegengaan van illegaal verblijf? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Het is niet aan mij om een beoordeling te geven van de voornemens van de Zweedse regering of de verwachte effectiviteit van de specifieke Zweedse inzet.

¹ Aftonbladet, 30 april 2023, Nu byggs »superförvar» – fler ska läsas in (<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/mQywmq/fler-asylsokande-ska-lasas-in-i-nya-superforvar>).

Vraag 4

Is de forse geplande uitbreiding van de vreemdelingenbewaring in Zweden louter het gevolg van het aangescherpte Zweedse asielbeleid, waardoor logischerwijs minder asielverzoeken ingewilligd worden en dus meer asielzoekers moeten terugkeren, of is ook sprake van een versoepeling van de criteria om uitgeprocedeerde asielzoekers in vreemdelingenbewaring te kunnen plaatsen? Indien u dit niet bekend is, kunt u dit dan nagaan bij uw Zweedse ambtgenoot?

Antwoord 4

Op basis van de thans bekende informatie en lezing van het regeerakkoord is het beeld dat de Zweedse regering onderzoek doet naar de mogelijkheden om beleid rond vertrek en uitzetting aan te scherpen met een extra focus op personen die misdrijven hebben begaan. Ook is er onder meer een inzet geformuleerd om tot meer terugkeersamenwerking te komen met herkomstlanden. Op basis van het regeerakkoord of informatie uit de gesprekken met de Zweedse vertegenwoordigers is niet aan te geven of het voornemen tot uitbreiding van de bewaringscapaciteit is gerelateerd aan die terugkeerinzet dan wel (mede) aan andere voorziene wijzigingen in het migratiedomein.

Vraag 5

Indien sprake is van versoepeling van criteria om personen in vreemdelingenbewaring te plaatsen, om welke concrete beleidswijzigingen gaat dit dan?

Antwoord 5

Op basis van de beschikbare informatie is op dit moment nog niet duidelijk welke concrete beleidswijzigingen daadwerkelijk zullen worden doorgevoerd en op welk moment. Nederland volgt de ontwikkelingen in Zweden op dit terrein met belangstelling en heeft hierover met regelmaat contact.

Vraag 6

Hoe verhoudt het gegeven dat Zweden fors meer personen in afwachting van hun uitzetting in vreemdelingenbewaring gaat plaatsen zich met uw eerdere antwoorden op mijn Kamervragen, waarin u aangaf dat «vreemdelingenbewaring volgens vaste jurisprudentie van het EHRM en het EU HvJ het ultimum remedium [is] binnen het bestuursrecht»?²

Antwoord 6

Dat de Zweedse regering voornemens is de celcapaciteit uit te breiden betekent niet dat de Zweedse regering vreemdelingenbewaring niet langer ziet als ultimum remedium. Uit het Zweedse regeerakkoord volgt dat juist ook de inzet op vrijwillige terugkeer en re-integratie in landen van herkomst zal worden versterkt.

Vraag 7

Deelt u de conclusie dat de Zweden aantonen dat het ondanks deze beperkende kaders wel degelijk mogelijk is om meer uitgeprocedeerde asielzoekers vast te zetten in afwachting van hun uitzetting? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid dit voorbeeld te volgen?

Antwoord 7

Dat het mogelijk is personen zonder rechtmatig verblijf die niet vrijwillig vertrekken vast te zetten met het oog op gedwongen vertrek, is onbetwist en gebeurt zowel in Zweden als in Nederland al lange tijd. Dat bestaande mensenrechtenkaders vereisen dat dit enkel geschiedt na zorgvuldige individuele afweging maakt dat niet anders.

Vraag 8

Hoeveel uitgeprocedeerde asielzoekers/illegalen bevinden zich momenteel in vreemdelingenbewaring in Nederland? Hoe heeft dit aantal zich de afgelopen vijf jaar ontwikkeld en hoe verhoudt dit aantal zich tot de fors toegenomen asielinstroom?

² Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 149.

Antwoord 8

In maart 2023 was de gemiddelde bezetting van de vreemdelingenbewaring (op grond van zowel artikel 59 Vw2000 als artikel 6 Vw2000) bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) ca. 340 personen. Het gaat hierbij niet enkel om personen zonder rechtmatig verblijf in Nederland, maar ook om vreemdelingen die nog in een procedure zitten en Dublinclaimanten.

Van 2018 tot en met eind maart 2020 lag de gemiddelde bezetting hoger. Zo was de gemiddelde bezetting in maart 2018 ca. 420 personen, in maart 2019 ca. 400 personen en in maart 2020 ca. 400 personen. Gedurende de COVID-19 pandemie is de gemiddelde bezetting gedaald, naar gemiddeld ca. 310 personen in maart 2021 en ca. 240 personen in maart 2022. Op dit moment neemt de bezetting bij DJI weer toe.

De daling van de gemiddelde bezetting van vreemdelingenbewaring vanaf 2020 komt deels door de effecten van de COVID-19 pandemie. Inmiddels is het aantal landen dat een reisbeperking heeft ingesteld beperkter en is inbewaringstelling vaker mogelijk. Daarnaast was er vanaf april 2021 veelal onvoldoende zicht op uitzetting om Marokkanen zonder rechtmatig verblijf in vreemdelingenbewaring te stellen. Sinds het derde kwartaal van 2022 is er weer zicht op uitzetting van Marokkaanse vreemdelingen binnen een redelijke termijn en zijn zij weer vaker in bewaring gesteld. Hierdoor neemt de bezetting tijd weer toe; op dit moment zien we dat vreemdelingen met de Marokkaanse nationaliteit veruit de grootste groep vormen binnen de bezetting van vreemdelingenbewaring.

Vraag 9

Deelt u de mening dat het nieuwe Zweedse asiel-, opvang- en terugkeerbeleid zeer interessant is voor Nederland, aangezien Zweden aan dezelfde Europese richtlijnen is gebonden als Nederland, maar er desondanks wél in slaagt haar beleid fors aan te scherpen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Nederland volgt de ontwikkelingen in meerdere Europese landen met belangstelling en de Zweedse voornemens zijn zeker aanleiding deze ontwikkelingen met extra belangstelling te volgen. Als er reden is om lessen te trekken uit ontwikkelingen in andere landen, wordt dat vanzelfsprekend gedaan.

Vraag 10

Bent u bereid op korte termijn in kaart te brengen welke concrete beleidswijzigingen de nieuwe Zweedse regering doorvoert op het gebied van asiel, opvang en terugkeer, deze notitie met de Kamer te delen en daarbij aan te geven op welke onderdelen het Zweedse beleid strenger is dan het Nederlandse?

Antwoord 10

Het Zweedse regeerakkoord bevat vele voornemens op het terrein van migratie, maar op dit moment is het beeld dat die voornemens nog onderwerp zijn van verdere uitwerking. Zoals eerder aangegeven volgt Nederland de ontwikkelingen, en dus ook die verdere uitwerking met bijzondere belangstelling. Ik kan mij voorstellen dat richting het einde van dit jaar meer concrete informatie daarover beschikbaar komt en ben zeker bereid op dat moment ook uw Kamer daarover te informeren.

Vraag 11

Wanneer kunnen wij een afdoening verwachten van de aangenomen gewijzigde motie-Eerdmans (Kamerstuk 19 637, nr. 3050) over een recent en sluitend overzicht van de wijze waarop Europese asielregelgeving is doorvertaald in Nederlandse asielwetgeving met expliciete vermelding op welke onderdelen Nederland minder stringent is dan is toegestaan?

Antwoord 11

Aan dit overzicht wordt thans nog gewerkt. Ik verwacht dit zeker nog voor het zomerreces aan uw Kamer te kunnen doen toekomen.